

УДК 658.15

ПОПЕРЕДІЛЬНИЙ (ПОПРОЦЕСНИЙ) МЕТОД ОБЛІКУ ВИТРАТ ТА ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ В УПРАВЛІННІ ВИТРАТАМИ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

Слободян Н.Г., Гудименко О.С.

Національний університет харчових технологій

Розкрито теоретичні основи і прикладні аспекти обліку за попередільного методу обліку фактичних витрат за даними ПрАТ «Київський картонно-паперовий комбінат» для раціонального управління фактичними виробничими витратами. Досліджено науково-методичні підходи до бухгалтерського обліку за попередільного (попроцесного) методу обліку фактичних витрат в розрізі вітчизняних та зарубіжних публікацій. Виклад методики ведення бухгалтерського обліку за попередільного (попроцесного) методу обліку фактичних витрат та розробка методів зменшення фактичних витрат при використанні попередільного методу їх обліку. За результатами дослідження проведено різнобічну характеристику попередільного методу обліку фактичних витрат, відокремлено основні компоненти методу. Відображено виробничий процес промислового підприємства із його розподілом на переділи та розглянуто послідовність основних прийомів процесного методу обліку витрат. Розроблено напрями зменшення витрат на основі попередільного (попроцесного) методу у розрізі калькуляційних статей на прикладі ПрАТ «Київський картонно-паперовий комбінат».

Ключові слова: попередільний (попроцесний) метод, переділ, об'єкт калькулювання, незавершене виробництво, собівартість, центр витрат, об'єкт витрат, напівфабрикати, калькуляційні статті.

Постановка проблеми. Проблеми обліку за попередільного (попроцесного) методу обліку фактичних витрат є актуальними, адже в ході нормальної виробничої діяльності промислового підприємства є використання різних методів обліку виробничих витрат і обрання найбільш оптимальнішого відповідно до технології виробництва. Одним із таких методів є процесний (попередільний) метод обліку фактичних витрат, який полягає у послідовному накопиченні фактичних витрат при формуванні собівартості виготовленої продукції. Саме за допомогою цього методу визначається фактична собівартість виготовленої продукції, адже всі витрати відображені в розрізі конкретних виробничих переділів по факту їх понесення.

Належним чином організований облік фактичних витрат в розрізі кожного виробничого підрозділу, тобто якісна поінформованість про їх реальний стан на конкретному виробничому етапі, має суттєве значення в управлінні всією виробничою діяльністю промислового підприємства та в контролі за зберіганням матеріальних та фінансових ресурсів. Формування достовірної інформації про понесені витрати за кожним переділом виробничого процесу і правильне їх відображення та віднесення в бухгалтерському обліку забезпечує достовірність фінансової звітності [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. За результатами критичного вивчення наукових робіт, які займалися дослідженням попередільного (попроцесного) методу обліку фактичних витрат встановлено активне застосування даного методу на практиці. Дане питання опублікували у своїх працях та наукових роботах вчені-економісти Л.М. Чернелевський та Г.Г. Осадча [2], М.І. Скрипник [5], О.В. Мандрика [6], О.В. Онищенко, О.О. Куренна, А.С. Крикуненко [7], В.А. Дерій [8], а також основні моменти відображено у Типовому положенні № 473 [3, 4].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Дослідження попередільного методу обліку фактичних витрат дає можливість відокремити та охарактеризувати базові елементи

методу та розробити шляхи зменшення виробничих фактичних витрат у розрізі всіх переділів з урахуванням переваг та обмежень для кращого розуміння подальших наслідків їх впровадження на практиці промислового підприємства.

Формування цілей статті. Досягнення цілі роботи залежить від виконання наступних завдань:

- на базі дослідження опублікованих праць вітчизняних та зарубіжних авторів, які розкривали тему попередільного методу обліку фактичних витрат, встановити чітке визначення дефініції «попередільного (попроцесного) методу обліку фактичних витрат» та його основних компонентів;
- розкрити основні вимоги та особливості промислових підприємств, які повинні бути в наявності при обранні даного методу відображення виробничих витрат;

- запропонувати основні шляхи зменшення фактичних витрат в розрізі кожного переділу виробничого процесу на базі промислового підприємства з урахуванням переваг та обмежень від подальшого використання запропонованих способів.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є розкриття теоретичних основ і прикладних аспектів обліку за попередільного обліку фактичних витрат за даними ПрАТ «Київський картонно-паперовий комбінат» для раціонального управління фактичними виробничими витратами за рахунок впровадження шляхів зменшення фактичних витрат в розрізі всіх виробничих переділів із урахуванням переваг та обмежень їх впровадження на практиці в межах калькуляційних статей.

Виклад основного матеріалу дослідження. При визначенні економічної сутності попередільного (попроцесного) методу обліку фактичних витрат, слід спочатку розглянути трактування даної дефініції у різних джерелах інформації, зокрема Л.М. Чернелевський та Г.Г. Осадча пояснюють так, що поняття «попередільного методу обліку витрат – це метод калькулювання собівартості продукції, що базується на принципі групування витрат у межах окремих переділів (процесів) або стадій виробництва [2].

У Типовому положенні № 473 щодо «попередільного методу» зазначено, що витрати на виробництво починаючи з підготовки видобування корисних копалин або обробки вихідної сировини і до випуску кінцевого продукту враховуються в кожному цеху, включаючи собівартість напівфабрикатів, виготовлених у попередньому цеху. У зв'язку з чим собівартість продукції, випущеної кожним наступним цехом, складається з понесених ним витрат і собівартості напівфабрикатів. А потім уточнено, що витрати на виробництво продукції враховуються за цехами (переділами, фазами, стадіями) і статтями витрат [3, 4].

Скрипник М.І. доводить, що «попроцесний метод калькулювання собівартості» заснований на послідовному розрахунку умовного обсягу виробництва, собівартості одиниці продукції в підсумковій собівартості [5].

Мандрика О.В. пояснює значення «попередільного методу обліку витрат» як облік витрат, що здійснюється за стадіями (фазами) виробничого процесу. Попередільний метод використовується в тому випадку, якщо сировина і матеріали проходять декілька закінчених стадій обробки, і після закінчення кожної стадії виходить не продукт, а напівфабрикат [6].

Онищенко О.В., Куренна О.О., Крикуненко А.С. стверджують, що сутність «попередільного методу» полягає у тому, що облік витрат ведеться по переділах, навіть якщо в одному переділі отримують продукцію різних видів. У зв'язку з тим, що напівфабрикати, отримані в одному переділі, служать вихідним матеріалом у наступному переділі, виникає необхідність їх вартісної оцінки для включення у собівартість продукції наступного переділу [7].

Отже, підсумовуючи все вище відмічене, можна підтвердити думку, яку висунув В.А. Дерій, яка полягає у тому, що попередільний (попроцесний) метод обліку витрат на виробництві пов'язаний насамперед із центрами відповідальності, місцями виникнення витрат та статтями калькуляції [8].

Не дивлячись на те, що попередільний метод обліку фактичних витрат активно досліджують протягом декількох років, кожне промислове підприємство має свою специфіку процесу виробництва, однак мета єдина для всіх – це оптимальне використання всіх наявних на підприємстві ресурсів та зменшення фактичних витрат в ході виробничої діяльності.

Попередільний метод отримав свою назву у зв'язку із тим, що об'єктом калькулювання виступає певний процес (переділ). Під переділом

розуміють завершену частину технологічного процесу, результат якої – випуск проміжного або остаточного продукту. Виділення кожного проміжного продукту здійснюється за умови, що він має власний напрям використання, тобто може бути реалізований на сторону.

Системи попроцесного калькулювання доцільно використовувати у виробництві одноманітної продукції (послуг) в безперервному або в такому, що складається з операцій, що постійно повторюються, виробничому процесі, коли відсутня необхідність уточнювати витрати для кожної одиниці. При цьому продукти (послуги) виготовляються стандартними, вимагають однієї і тієї ж величини прямих матеріальних і трудових витрат, і мають однакові накладні витрати.

Вироби переходять від одного процесу (підрозділу) до іншого, доки виріб не буде виготовлений повністю. Кожен виробничий підрозділ здійснює будь-яку частину загального процесу виробництва та переводить даний виріб до наступного підрозділу, де він обробляється під час наступної операції. Після завершення виробництва в останньому підрозділі виріб переміщують на склад готової продукції.

Процес накопичення витрат відбувається паралельно процесу виробництва. Встановлюються контрольні рахунки для кожного процесу (чи підрозділу) та для кожного процесу визначаються прямі та накладні витрати. Прямі витрати визначаються калькулюванням собівартості виробу з обліком витрат матеріалів та працезатрат, амортизації на кожному процесі.

В якості об'єкта калькулювання можуть бути як окремі види, так і групи продукції, об'єднані за ознакою однорідності сировини і матеріалів, вироблення на одному і тому ж обладнанні, складності виробництва і обробки, однорідності призначення. При цьому витрати можуть враховуватись за цехом (переділом, фазою, стадією) в цілому, а собівартість окремих видів продукції калькуляційної групи може обчислюватись за допомогою економічно обґрунтованих методів.

Традиційно при попроцесному методі для списання витрат на готову продукцію застосовують технологію усереднення. Вона передбачає, що всі зібрані на рахунку «Незавершене виробництво» витрачання діляться на умовні одиниці готової продукції [6].

Основними характеристиками попроцесного методу калькулювання собівартості є:

– накопичення виробничих витрат паралельно процесу виробництва в розрізі підрозділів (переділів) без прив'язки до окремого замовлення;

Таблиця 1

Основні компоненти категорійного апарату обліку витрат виробництва

№ п/п	Визначення	Пояснення
1.	Cost center / центр витрат	Об'єкт, за яким ведеться облік (накопичення) непрямих витрат за місяць.
2.	Cost object / об'єкт витрат	Об'єкт, за яким здійснюється облік руху витрат незавершеного виробництва
3.	Costing object / об'єкт калькулювання	Продукція, роботи, послуги підприємства, які потребують калькулювання собівартості
4.	Job costing system / поза-мовний метод	Метод обліку руху витрат незвершеного виробництва за замовленнями
5.	Process costing system / попроцесний метод	Метод обліку руху витрат незавершеного виробництва за процесами

- списання витрат за встановлений календарний період;
- ведення окремих аналітичних субрахунків «Незавершене виробництво» для кожного підрозділу (переділу) [5].

Тому підприємства, що використовують попроцесний метод, повинні мати наступні особливості:

- однорідна якість продукції;
- окреме замовлення не впливає на виробничий процес в цілому;
- виконання замовлень покупця забезпечується на основі запасів виробника;
- виробництво є серійним, масовим і здійснюється потоковим способом;
- стандартизація технологічних процесів і продукції виробництва;
- попит на продукцію, що випускається постійний;
- стандарти за якістю перевіряються на рівні виробничих підрозділів [6].

Аналізуючи міжнародний досвід виробничого обліку, слід зазначити, що на багатьох підприємствах на сучасному етапі господарювання застосовуються дві системи обліку виробничих затрат: система обліку витрат за замовленнями (Job order cost system) та система обліку витрат за процесами (Process cost system). Вони в цілому відповідають вітчизняним методам обліку витрат – позаамовному і попередільному (попроцесному) [5].

Вивчення зарубіжної бухгалтерської теорії показує, що американські та європейські колеги у сучасних працях використовують поняття «costing systems» (системи калькулювання) або «cost accumulation systems» (системи накопичення витрат), котрі є аналогами вітчизняних методів обліку витрат. Саме на цій основі виділяють поняття як: «process-costing system» (систему попроцесного калькулювання), за якою cost object (об'єкт витрат) є masses of identical or similar units of a product or service (сукупність ідентичних чи подібних одиниць продукту або послуги).

Визначення у П(С)БО 16 «Витрати» терміну «об'єкт

витрат», яке більш відповідає існуючому поняттю «об'єкт калькулювання», формулювань якого у фаховій літературі існує декілька, зокрема як «продукт виробництва даного підприємства, його підрозділів, технологічних фаз, переходів, стадій

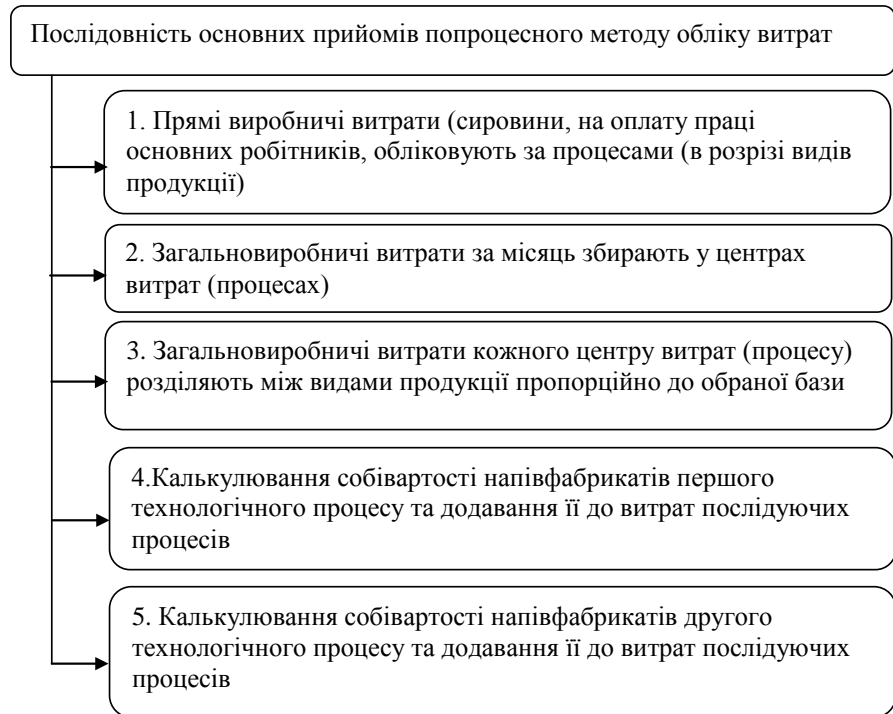

Рис. 1. Основні облікові прийоми попроцесного методу обліку витрат [4]

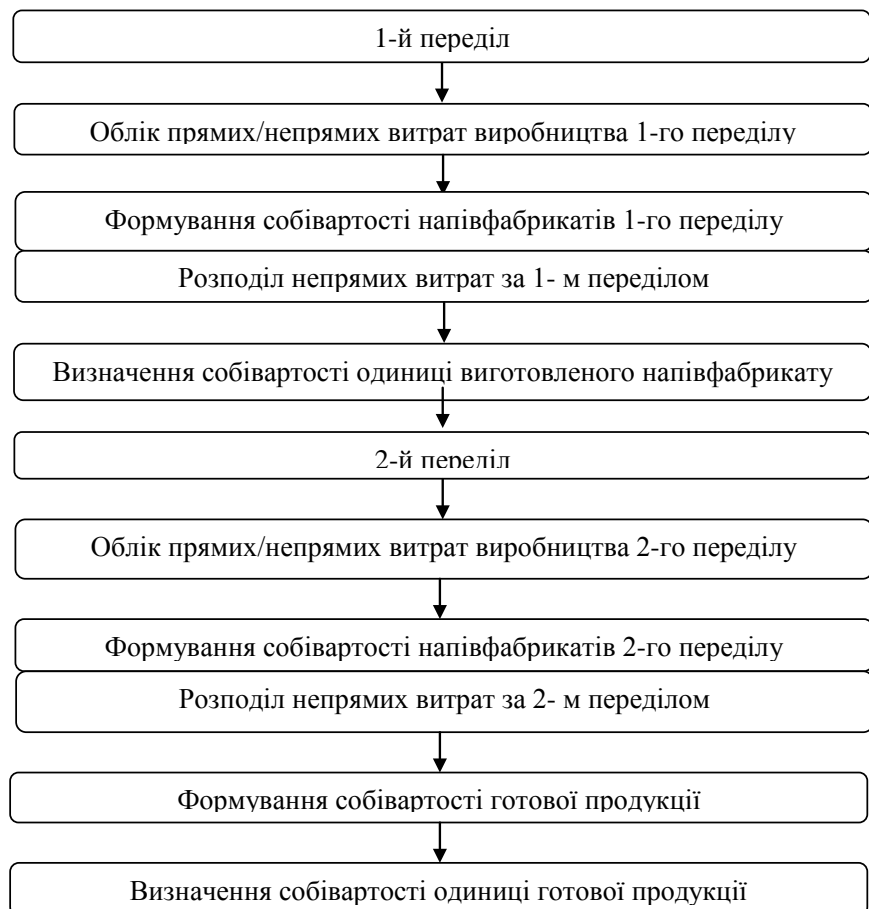

Схема 1. Послідовність попередільного методу обліку витрат та калькулювання собівартості продукції [1]

і переділів, тобто продукція різного ступеня готовності». Отже, потрібно розмежовувати ці базові поняття, їх дефініції відображено у таблиці 1.

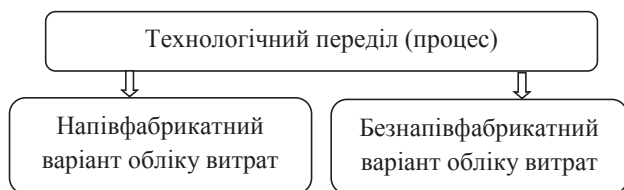

Рис. 2. Варіанти обліку витрат

Відповідно до даних, що наведено вище відображено розмежування базових понять, які використовуються на практиці як на вітчизняних підприємствах, так і у виробничих процесах промислових організацій, за межами нашої

держави, це дає можливість кращого розуміння та порівняння даних у разі співпраці промислових підприємств, які розташовані на території різних держав.

При застосуванні попроцесного методу обліку руху виробничих витрат (тобто облік витрат у залишках незавершеного виробництва на початок і кінець періоду, збільшень і зменшень витрат у незавершеному виробництві за період) ведеться за процесами в розрізі видів продукції та статей калькуляції. При цьому здійснюються такі основні облікові прийоми (рис. 1).

Витрати групуються залежно від переділів основного виробництва, враховуючи статті матеріальних витрат, заробітну плату робітників з відрахуваннями. Об'єктом обліку витрат виробництва є напівфабрикат та готова продукція, перелік витрат визначається на основі технологічного процесу. Залежно від цього будується система формування і обліку витрат виробництва, оцінка незавершеного виробництва і калькулювання собівартості продукції, що відображено на схемі 1 [4].

Відповідно до схеми видно, що після розчленування процесу виробництва на переділи, в межах кожного із них здійснюється розрахунок фактичних витрат поетапно із наростаючим їх підсумком в кінці всього циклу. Це допомагає зорієнтуватись, яка із ділянок виробництва є найбільш затратною, віднайти слабке місце на виробництві, зрозуміти важливість кожного процесу та відслідкувати можливість різного роду нововведень та їх вплив на кінцевий результат виробничого процесу.

Залежно від технології виробництва застосовують напівфабрикатний та безнапівфабрикатний варіанти обліку витрат, що проілюстровано на рис. 2.

Напівфабрикат – це продукт окремих технологічних переділів (процесів, цехів, дільниць, бригад тощо), який має пройти ще один або кілька технологічних переділів (процесів) обробки перш, ніж стати готовою продукцією, але для даного переділу він є закінченим.

Напівфабрикати власного виробництва у поточному обліку враховуються за плановою (нормативною) собівартістю з подальшим урахуванням відхилень та доведенням планової (нормативної) собівартості до фактичної. З одного цеху до іншого напівфабрикати передаються з фактичною собівартістю.

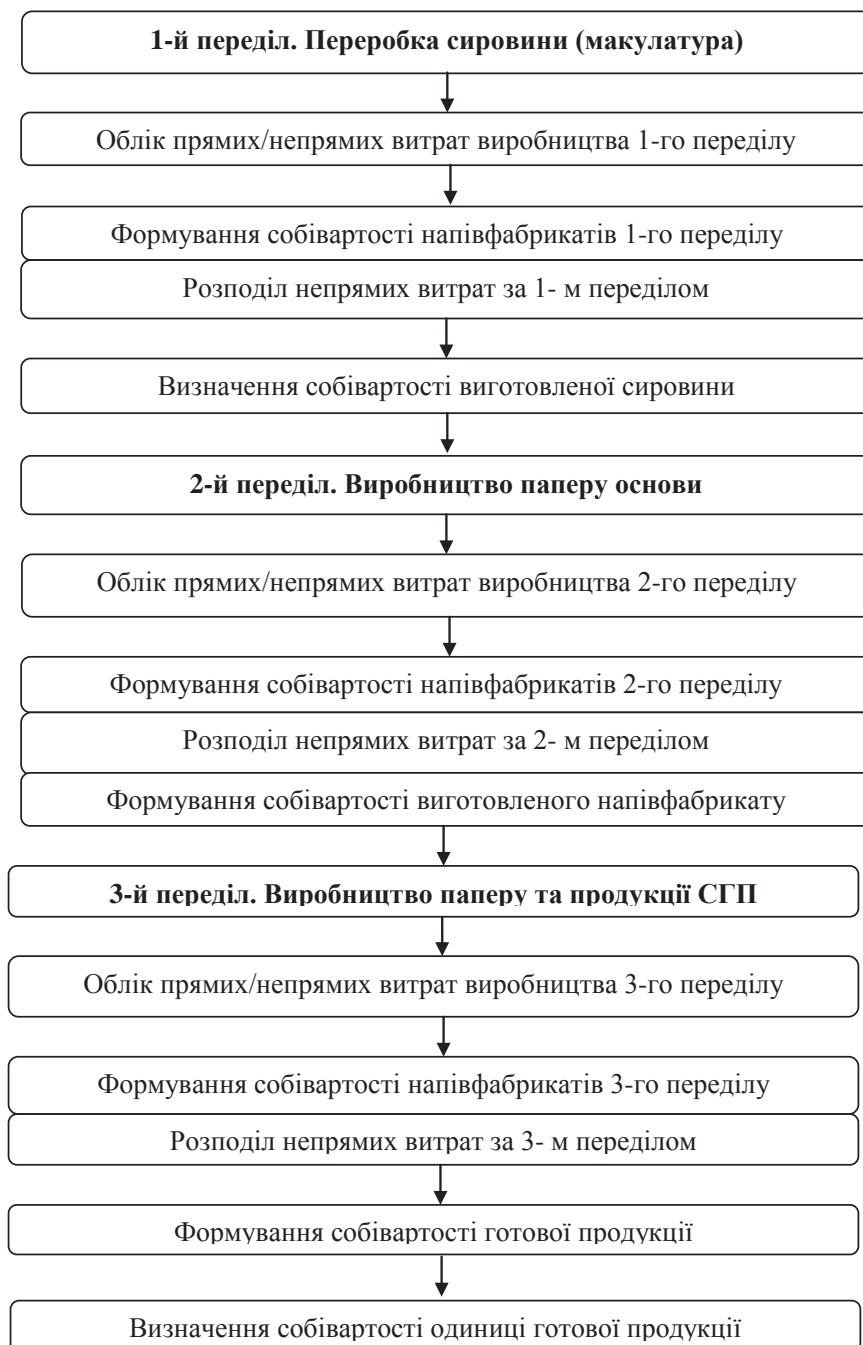

Схема 2. Послідовність попередільного методу обліку витрат та калькулювання собівартості продукції на ПрАТ «КЖПК»

Особливості застосування попередільного методу на підприємстві ПрАТ «Київський картоно-паперовий комбінат» є калькулювання напівфабрикатів, тобто результату окремого переділу. Це пов'язано з тим, що напівфабрикати власного виробництва, отримані в першому переділі, є вихідним матеріалом для наступного переділу або призначені для продажу. Тому виникає необхідність їх вартісної оцінки, тобто використання напівфабрикатного способу попередільного методу обліку витрат виробництва [1].

Обліковою політикою підприємства визначається перелік калькуляційних статей витрат за видами продукції окремих переділів. Тому для забезпечення раціонального використання усіх наявних ресурсів підприємства задля зменшення фактичної суми витрат в ході виробничого процесу слід кожну статтю калькуляції розглядати як окремих об'єкт, до якого застосовано конкретний метод зменшення витрат. Для прикладу використано дані ПрАТ «Київський картоно паперовий комбінат». Відповідно до схеми послідовності

Таблиця 2

Переваги та обмеження напрямів зменшення фактичних виробничих витрат в розрізі калькуляційних статей на прикладі ПрАТ «ККПК»

№	Назва статті	Напрями зменшення витрат	Переваги	Обмеження	Переділи
1.	Сировина і матеріали	1) Закупівля сировини в одного постачальника 2) Залучення всіх охочих до збирання макулатури	1) Отримання знижки; Закупка сировини за оптовими цінами; 2) Безкоштовна сировина	1) Залежність від одного постачальника; 2) Витрати на мотивацію даних заходів (призи, поїздки)	1-й переділ. Переробка сировини; 2-й переділ. Виробництво паперу
2.	Купівельні напівфабрикати	1) Виробництво власними силами максимальної кількості напівфабрикатів	1) Відсутність додаткових витрат на матеріали	1) Затрати на виробництво та навчання	1-й переділ. Переробка сировини; 2-й переділ. Виробництво паперу-основи; 3-й переділ. Виробництво паперу та продукції СГП
3.	Паливо і енергія	1) Використання енергії власного виробництва 2) Співпраця із електростанціями та компаніями 3) Пошук енергозберігаючих приладів	1) Відсутність витрат на енергію; 2) Закупка контрольного пакету акцій ПАТ «Енергія»; 3) Зменшення витрат на енерго-споживання	1) Затрати на виробництво енергії; 2) Додаткова відповідальність; 3) Витрати на їх закупівлю та експлуатацію	1-й переділ. Переробка сировини; 2-й переділ. Виробництво паперу-основи; 3-й переділ. Виробництво паперу та продукції СГП
4.	Основна і додаткова зарплата	1) Підвищення рівня автоматизації та механізації процесу виробництва; 2) Використання системи премій на виробництві	1) Зменшення працівників призведе до зменшення виплат зарплати; 2) Ефективність працівників призведе до ефективності виробництва	1) Затрати на нововведення в процесі виробництва; 2) Затрати на преміювання працівників	1-й переділ. Переробка сировини; 2-й переділ. Виробництво паперу-основи; 3-й переділ. Виробництво паперу та продукції СГП
5.	Соціальне страхування	1) Зменшення кількості працівників в результаті автоматизації та механізації процесу виробництва.	1) Зменшення витрат на соціальні виплати	1) Можлива наявність простоїв	1-й переділ. Переробка сировини; 2-й переділ. Виробництво паперу-основи; 3-й переділ. Виробництво паперу
6.	Амортизація виробничого устаткування	1) Перегляд методів нарахування амортизації та застосування найбільш раціональнішого	1) Зменшення витрат на експлуатацію обладнання	1) Використання додаткового часу	1-й переділ. Переробка сировини; 2-й переділ. Виробництво паперу-основи; 3-й переділ. Виробництво паперу та продукції СГП
7.	Витрати на утримання та експлуатацію устаткування	1) Перегляд стану обладнання 2) Закупівля матеріалів для ремонту в одного постачальника; 3) Проведення ремонтних робіт власними силами	1) Вчасний контроль та передбачення негативних наслідків; 2) Закупівля за потовими цінами та можливість отримання знижки; 3) Зменшення витрат на закупівлю деталей для ремонту	1) Додатковий часу; 2) Залежність від одного постачальника; 3) Затрати на виробництво обслуговуючого персоналу.	1-й переділ. Переробка сировини; 2-й переділ. Виробництво паперу-основи; 3-й переділ. Виробництво паперу та продукції СГП

8.	Загально-виробничі витрати	1) Альтернативні джерела енергії та енергозберігаючих прилади; 2) Використання води із водоочисних споруд; 3) Власне обладнання та приміщення	1, 2) Зменшення витрат на енергію та водопостачання; 3) Зменшення витрат на оренду	1, 2) Витрати на залучення додаткового обладнання та його експлуатацію; 3) Витрати на утримання обладнання та приміщень	1-й переділ. Переробка сировини; 2-й переділ. Виробництво паперу-основи; 3-й переділ. Виробництво паперу та продукції СГП
9.	Зворотні відходи та втрати від браку	1) Повне використання відходів та переробка браку; 2) Переробка відходів та бракованих виробів	1, 2) Мінімізація відходів та браку	1, 2) Залучення інноваційного обладнання	1-й переділ. Переробка сировини; 2-й переділ. Виробництво паперу-основи; 3-й переділ. Виробництво паперу та продукції СГП
10.	Інші виробничі витрати	1) Будівництво власних водонапірних станцій, котельень	1) Зменшення фактичних виробничих витрат	2) Збільшення витрат на обслуговування допоміжних об'єктів	1-й переділ. Переробка сировини; 2-й переділ. Виробництво паперу-основи; 3-й переділ. Виробництво паперу та продукції СГП

Джерело: власне опрацювання на підставі [9]

попередільного методу обліку витрат, що було відображено вище, розкрито виробничий процес одного із виробництв ПрАТ «ККПК», а саме картонного виробництва за допомогою схеми 2.

Згідно даної схеми можна стверджувати, що ПрАТ «ККПК» в ході свого виробничого процесу використовує попередільний метод обліку фактичних витрат із застосуванням напівфабрикатного варіанту обліку цих витрат із поділом всього процесу виробництва на три переділи. Розглядаючи кожен із переділів можна виокремити статті калькуляції, що відображено в обліковій політиці підприємства і опрацювавши дані, знайти шляхи зменшення фактичних витрат, що відображено за допомогою таблиці 2.

Висновки з даного дослідження і перспективи. У роботі розглянуто теоретичне узагальнення науково-методичного підходу до визначення попередільного методу обліку фактичних витрат, послідовність його основних прийомів та шляхи зменшення виробничих фактичних витрат на прикладі промислового підприємства. Зроблено акцент на порівнянні понять, які є базисом для застосування попроцесного методу обліку фактичних витрат у вітчизняній літературі із дефініціями, які використовуються за межами нашої держави в процесі ведення управлінського обліку за попередільного методу обліку фактичних виробничих витрат. Відображено основні характеристики цього методу та необхідність наявності певних особливостей промислових підприємств, які мають за мету впровадити практично даний метод у себе в ході виробничого процесу.

Необхідному застосування даного методу у виробничому процесі промислового підприємства залежить від технологічного процесу виробництва та його оцінки керівництвом. Особливістю є врахування фактичних витрат кожного переділу в ході нормального виробничого процесу та можливості їх зменшення за рахунок впровадження раціональних ідей. При цьому виробничий процес залишається незмінним, вплив на

якість продукції не відбувається, здійснюється зміна лише в частині обслуговування основного виробництва та залученні необхідної сировини та матеріалів, як для здійснення виробничого процесу, так і для підтримання робочого стану основного обладнання.

Проведенні дослідження є базою для отримання теоретичних знань у сфері управлінського обліку при використанні попередільного (попроцесного) методу обліку фактичних витрат на промисловому підприємстві. Обрання даного методу доцільно тим, що можна забезпечити очікуваний результат виробничого процесу, за допомогою виокремлення переваг та обмежень резервів зменшення фактичних витрат, зокрема:

- в частині замовлення сировини і матеріалів доцільно понести витрати на мотивацію залучення всіх бажаних до нагромадження основної сировини для виробництва, а також підтримання взаємовигідних зв'язків із постачальниками найважливішою сировини на підприємство, це призведе до збільшення необхідної кількості сировини та зменшення витрат на її закупівлю;

- в частині підготовки та обслуговування виробничого процесу доцільно понести витрати на модернізацію обладнання, на автоматизацію та механізацію усього виробничого процесу, а також ремонт проблемних ділянок за рахунок власних сил та виготовлення господарським способом необхідних деталей для ремонту та ефективної експлуатації обладнання;

- в частині власне самого виробничого процесу доцільно понести витрати на встановлення інноваційного обладнання, енергозберігаючих приладів за рахунок створення власними силами котельень, допоміжних споруджень, виготовлення напівфабрикатів, переробки бракованої продукції та зворотних відходів

Теоретично та практично відображено виробничий процес промислового підприємства із його розподілом на переділи і роз'яснено вплив запропонованих резервів зниження фактичних

витрат в розрізі кожного з встановлених переділів. Перевагами такого підходу є те, що відображено: одночасно всі позитивні сторони обраного заходу і їх можливі обмеження при застосуванні його на практиці; вплив кожної позиції в розрізі кожного переділу; можливість застосування певного заходу, який матиме вплив на наступний, тобто не обов'язково використовувати всі наявні пропозиції, достатньо обрати найбільш оптимальні та впливовіші заходи на загальний процес виробництва.

Отже, практичне застосування попередельного методу обліку фактичних виробничих витрат із урахуванням пропозицій в розрізі статей калькуляції дозволить об'єктивно та на перспективу оцінити результати виробничого процесу промислового підприємства і прорахувати можливий вплив кожного фактору, який відчув деформацію після прийняття управлінського рішення, з позитивного та негативного боку його використання, що помітно відобразиться на подальшому розвитку підприємства.

Список літератури:

1. Пастернак Я.П. Вибір методу обліку витрат основної діяльності для потреб управління. Глобальні та національні проблеми економіки. Миколаївський національний університет ім. В.О. Сухомлинського. Електронне наукове видання. Випуск 5, 2015 // Режим доступу: [<http://global-national.in.ua/issue-5-2015/13-vipusk-5-traven-2015-r/950-pasternak-ya-p-vibir-metodiv-obliku-vitrat-osnovnoji-diyalnosti-dlya-potreb-upravlinnya>].
2. Чернелевський Л.М., Осадча Г.Г. Організація обліку: управлінський аспект (Харчова промисловість): Навч. посіб. – К.: НУХТ, 2011. – 463 с.
3. Типове положення з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості, затверджене постановою КМУ від 26.04.1996 р. – № 473.
4. Дубовая В.В. Концептуальна основа методів обліку витрат у промисловості / Причорноморські економічні студії. – 2016. – Вип. 12(2). – С. 154-158. Електронний ресурс // Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2016_12%282%29_30].
5. Скрипник М.І. Позамовний та попроцесний методи калькулювання собівартості продукції: переваги та недоліки. Національна академія статистики, обліку і аудиту. Економічні науки. – Серія «Облік і фінанси». – Випуск 8(29). Ч. 1. – 2011. Електронний ресурс // Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2011_8_54].
6. Мандрика О.В. Методи обліку витрат та калькуляції собівартості продукції. Проблеми матеріальної культури – Экономические науки. 2009. Електронний ресурс // Режим доступу: [<http://dspace.nbuv.gov.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/34921/10-Mandruka.pdf?sequence=1>].
7. Онищенко О.В., Куренна О.О. Крикуненко А.С. Методи обліку витрат та калькулювання собівартості продукції: вітчизняний та зарубіжний досвід. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2017. Електронний ресурс // Режим доступу: [<http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2017/25-2-2017/34.pdf>].
8. Дерій В.А. Вітчизняні методи обліку витрат на виробництво: оцінка стану і потенціал застосування. Тернопільський національний університет. Економічні науки. – Серія «Облік і фінанси». – Випуск 7(25). Ч. 1. – 2010 рік. Електронний ресурс // Режим доступу: [http://library.tneu.edu.ua/images/stories/praci_vukladachiv/pdf].
9. Букало Н.А., Слипченко К.О. Альтернативні варіанти вибору методів калькулювання собівартості стадій життєвого циклу продукції. Східноєвропейський національний університет Лесі Україні. Збірник наукових праць Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту: економічні науки. № 9. 2015 рік. Електронний ресурс // Режим доступу: [http://esnir.eenu.edu.ua/bitstream/123456789/10696/1/bukalo_Slipchenko.pdf].

Слободян Н.Г., Гудыменко О.С.

Національний університет пищевых технологий

ПОПЕРЕДЕЛЬНЫЙ (ПОПРОЦЕССНЫЙ) МЕТОД УЧЕТА ЗАТРАТ И ЕГО ПРИМЕНЕНИЕ В УПРАВЛЕНИИ ЗАТРАТАМИ ПРОМЫШЛЕННОГО ПРЕДПРИЯТИЯ

Аннотация

Раскрыты теоретические основы и практические аспекты учета по попроцессного метода учета фактических затрат по данным ЧАО «Киевский картонно-бумажный комбинат» для рационального управления фактическими производственными затратами. Исследованы научно-методические подходы к бухгалтерскому учету по попередельного (попроцессного) метода учета фактических затрат в разрезе отечественных и зарубежных публикаций. Изложение методики ведения бухгалтерского учета по попередельного (попроцессного) учета фактических затрат и разработка методов уменьшения фактических затрат при использовании попередельного метода их учета. По результатам исследования проведено разностороннюю характеристику попередельного метода учета фактических затрат, обособленно основные компоненты метода. Отражено производственный процесс промышленного предприятия с его делением на передель и рассмотрены последовательность основных приемов попроцессного метода учета затрат. Разработаны направления уменьшения расходов на основе попередельного (попроцессного) метода в разрезе калькуляционных статей на примере ЧАО «Киевский картонно-бумажный комбинат».

Ключевые слова: попередельный (попроцессный) метод, передель, объект калькулирования, незавершенное производство, себестоимость, центр затрат, объект затрат, полуфабрикаты, калькуляционные статьи.

Slobodian N.G., Hudymenko O.S.
National University of Food Technologies

PROCESS METHOD OF COST ACCOUNTING AND ITS APPLICATION IN MANAGING COSTS OF AN INDUSTRIAL ENTERPRISE

Summary

Discovered the theoretical foundations and applied aspects of accounting for the process method of actual cost accounting according to PJSC «Kyiv Cardboard and Paper Mill» for the rational management of actual production costs. The research methodical approaches to the actual cost accounting by process costing method in view of domestic and foreign publications are studied. There is a presentation of the methodology of accounting for the process costing system of accounting of actual costs and development of methods for reducing actual costs by using the process costing system of accounting. According to the results of the study, a comprehensive description of the process costing system of accounting for actual costs is carried out, the main components of the method are separated, and ways of reducing actual costs are considered, taking into account advantages and limitations, in order to better understand the further consequences of their implementation.

Keywords: process costing, redistribution, object of calculation, unfinished production, equivalent of number of samples of finished products, cost, cost centre, cost object, semi-finished products, costing items.